

OIKEUDEN PERUSTEOKSET

HALLINTO- OIKEUS

OLLI MÄENPÄÄ

Alma Talent

Helsinki 2018

Tilaa HALLINTO-OIKEUS -teos Alma Talent Shopista:
shop.almatalent.fi

2., uudistettu painos

Copyright © 2018 Alma Talent Oy ja tekijät

ISBN 978-952-14-3203-3

Ulkoasu: Porkka & Kuutsa Oy
Toimitus: Harri Korkeamäki
Taitto: Outi Pallari ja Marja-Leena Saari

Paino: BALTO print 2018 Liettua

Anna palautetta kirjasta: protoimitus@almamedia.fi

ESIPUHE TOISEEN, UUDISTETTUUN PAINOKSEEN

Uudistettu painos sisältää jäsennellyn, ajantasaisen ja kattavan yleisesityksen hallinto-oikeuden keskeisistä aloista. Niihin kuuluvat etenkin hallintomenettelyn, julkisuuden ja oikeusturvan perusteet sekä oikeudenalan yleiset opit eli yleinen hallinto-oikeus. Myös kunnallis- ja virkamiesoikeus lukeutuvat hallinto-oikeuden keskeisiin alueisiin. Ja koska hallinto-oikeuden soveltaminen edellyttää myös tietoa eurooppalaisen hallinto-oikeuden perusteista, nekin on nivottu esityksen osaksi.

Hallinto-oikeuden soveltamisala on käytännössä laaja. Hallinto-oikeus kohdistuu etenkin erilaisiin julkisen sääntelyn ja valvonnan sekä julkisten palvelujen toteuttamistilanteisiin. Esimerkiksi ympäristöä, markkinoita, sosiaali- ja terveyspalveluja, verotusta, kilpailua, turvallisuuden ylläpitoa, tietosuojaa ja kaavoitusta sääntelevää lainsäädäntöä toteutetaan hallinto-oikeuden määrittelemissä puitteissa. Samalla hallinto-oikeuden soveltamisala on laajentunut viranomaistoiminnan ulkopuolelle: myös ulkoistettujen hallintotehtävien hoitaminen edellyttää perustuslain mukaan hyvän hallinnon perusteiden noudattamista.

Sääntelyn ja soveltamisen näkökulma on kuitenkin vain yksi – kylläkin keskeinen – hallinto-oikeuden ulottuvuus. Hallinto-oikeus ei ole vain hallinnon oikeutta eikä yksinomaan viranomaisten toimintaan kohdistuvaa sääntelyä. Yhtä lailla hallinto-oikeus kuuluu jokaiselle: viranomaisten asiakkaille, sääntelyn kohteille ja palvelujen käyttäjille, joiden asemaa, oikeuksia ja velvollisuuksia se määrittelee. Hallinto-oikeus määrittää myös keinot osallistua ja vaikuttaa hallintotoimintaan, hallinnon avoimuuden lähtökohdat samoin kuin oikeusturvan takeet hallintoasioissa.

Tavoitteena on, että uudistettu painos parantaisi sekä viranomaisten että hallinnon asiakkaiden tietämystä hallinto-oikeuden perusteista. Toivon mukaan se edistää myös hallinto-oikeuden opiskelua ja myötävaikuttaa hallinto-oikeuden doktriinin kehittämiseen.

Teoksen täysin uudistetun painoksen laatimisessa on taitavana toimittuksellisenä tukena toiminut kustannustoimittaja Harri Korkeamäki. Esitän hänelle lämpimät kiitokset asiantuntevasta toimitustyöstä. Parhaat kiitokset myös julkaisupäällikkö Heidi Antinkarille hyvin sujuvasta yhteistoiminnasta.

Hyttiälän metsäasemalla, hiihtoloman alkaessa 2018

Olli Mäenpää

ESIPUHE ENSIMMÄISEEN PAINOKSEEN

Tämän teoksen tarkoitus on sisältää jäsennelty, ajantasainen ja kattava yleisesitys hallinto-oikeuden keskeisistä aloista. Niihin kuuluvat etenkin hallintomenettelyn, julkisuuden ja oikeusturvan perusteet sekä oikeudenalan yleiset opit eli yleinen hallinto-oikeus. Myös kunnallis- ja virkamiesoikeus on paikallaan lukea hallinto-oikeuden keskeisiin alueisiin. Ja koska hallinto-oikeutta on nykyään vaikea soveltaa tuntematta eurooppalaisen hallinto-oikeuden perusteita, nekin on nivottu esityksen osaksi.

Hallinto-oikeuden soveltamisala on käytännössä laaja. Hallinto-oikeus kohdistuu etenkin erilaisiin julkisen sääntelyn ja julkisten palvelujen toteuttamistilanteisiin. Esimerkiksi ympäristöä, markkinoita, sosiaali- ja terveyspalveluja, verotusta, kilpailua, turvallisuuden ylläpitoa ja kaavoitusta sääntelevää lainsäädäntöä toteutetaan hallinto-oikeuden määrittelemissä puitteissa. Samalla hallinto-oikeuden soveltamisala on laajentunut viranomaistoiminnan ulkopuolelle: myös ulkoistettujen hallintotehtävien hoitaminen edellyttää perustuslain mukaan hyvän hallinnon perusteiden noudattamista.

Sääntelyn ja soveltamisen näkökulma on kuitenkin vain yksi – kylläkin keskeinen – hallinto-oikeuden ulottuvuus. Hallinto-oikeus ei ole vain hallinnon oikeutta eikä yksinomaan viranomaisten toimintaan kohdistuvaa sääntelyä. Yhtä lailla hallinto-oikeus kuuluu hallinnon asiakkaille, sääntelyn kohteille ja palvelujen käyttäjille, joiden asemaa, oikeuksia ja velvollisuuksia se määrittelee. Hallinto-oikeus määrittää myös keinot osallistua ja vaikuttaa hallintotoimintaan, hallinnon avoimuuden lähtökohdat samoin kuin oikeusturvan takeet hallintoasioissa.

Tavoitteenani on, että tämä kirja lisäisi sekä hallinnon että hallinnon asiakkaiden tietämystä hallinto-oikeuden perusteista. Toivon mukaan se edistää myös hallinto-oikeuden doktriinin kehitystä.

Teoksen laatimisessa on oivallisena toimituksellisena tukena toiminut kustannustoimittaja Karoliina Yli-Kerttula. Esitän hänelle ja muille toimitustyöhön osallistuneille lämpimät kiitokset asiantuntevasta toimitustyöstä ja joustavasta yhteistoiminnasta.

Porthaniassa kesän alkaessa 2013

Olli Mäenpää